Monsieur!

Si vous possédez des ouvrages ou des traités dont vous voudriez faire rendre compte dans la presse médicale de Norvège, j'ai l'honneur de vous demander de vouloir bien m'en faire tenir un exemplaire.

Cela me sera un plaisir et un honneur de me mettre à votre service dans la plus grande etendue possible.

Veuillez agréer, monsieur, l'assurance de ma haute considération.

Henrik Dedichen,

Docteur en médecine.

Collaborateur du „Norsk Magazin for Lægevidenskaben", „Centralblatt für Nervenheilkunde und Psychiatrie" etc.

Adresse: Horten. Norvège.

15

Philippe Pinel.

(Compte-rendu d'un mémoire medico-historique dans Norsk Mag. f. Lægevid. par Henrik Dedichen, Docteur en médecine.

A l'occasion de ce fait qu'il y a aujourd'hui cent ans que Pinel rompit les fers des aliénés à Bicêtre, l'auteur donne un aperçu sommaire de la vie et de l'activité de Pinel. L'auteur y réclame pour celui-ci la priorité du traitement plus humain des aliénés; car, quand Tuke l'aurait peut-être fait adopter, en Angleterre, quelques mois plus tôt que Pinel à Bicêtre, ce dernier le pratiquait déjà depuis nombre d'années. Et c'est en prenant pour base les expériences ainsi acquises qu'il a composé un mémoire (en 1792) qui le fit attacher à Bicêtre. Le brisement des chaînes des aliénés, loin d'être un coup téméraire, était donc basé sur la recherche et l'expérience scientifiques.

L'auteur relève aussi que Pinel s'est occupé de la céphalométrie, et que ses recherches, bien que défectueuses au point de vue des exigences de nos jours, ne laissent pas de témoigner d'une faculté d'observation exceptionellement fine et d'un esprit d'investigation original.

Philippe Pinel.

«*Bienfaiseur des aliénés*».

En Studie.

Af

HENRIK DEDICHEN.

Prakt. Læge, Horten.

Det er just i disse Dage 100 Aar, siden Pinel løste de Sindssyges Lænker paa Bicêtre, tæt udenfor Paris. Baade fordi denne Begivenhed er bleven epokegjørende i Psykiatriens Historie, og fordi Pinel selv er en af sin Tids mest tiltalende Skikkelser, burde det være Umagen værdt at kaste et Tilbageblik paa Manden og hans Værk.

Philippe Pinel er født den 11te April 1745. Hans Fader var en fattig Læge i Saint-Paul, en liden Landsby i Tarn i Sydfrankrige, ikke langt fra Montpellier. Oprindelig bestemt for den geistlige Stand, kom han paa Skolen i Toulouse, men efter her i nogen Tid at have studeret Filosofi og Matematik, opgav han med sin Faders Samtykke Teologien, forlod Universitetet og ernærede sig ved at give Undervisning i de nævnte Fag.

Imidlertid studerede han Medicin og blev Doktor 22de December 1772, 29 Aar gammel. Hans Stilling var da alt andet end glimrende. Faderen var død, Familien ude af Stand til at hjælpe, Udbyttet af hans Informationer kummerligt. Det vidner om ligesaa megen Energi som Nøisomhed, at han ikke destomindre i 1775 fandt Udvei til at reise til Montpellier og blive der i 3 Aar. Her studerede han foruden Medicin især Kemi og Zoologi. Man feiler neppe, hvis man tillægger dette Ophold en betydelig Indflydelse paa den unge Mands Udvikling.

Montpellier-Skolen stod dengang paa Høiden af sin Berømmelse som Hippokratismens Hjemsted, det moderne Kos, og under Læsningen af Pinel's Arbeider har man stadig en velgjørende Følelse af hans nøgterne, men opmærksomme Blik paa Fænomenerne, hans Tro paa Vis medicatrix naturae og hans Frygt for heroisk Behandling.

1778 drog han til Paris, hvor han snart gjorde Bekjendtskab med Cabanis og blev en hyppig Gjæst hos Mad. Helvetius, formodentlig Filosofens Enke.

I Begyndelsen maatte han ogsaa i Paris ernære sig ved Undervisning i Matematik, senere ved at arbeide for videnskabelige Tidsskrifter. Samtidig oversatte han Cullens «First lines etc.», udgav Baglivi paanyt og studerede Kemi, Botanik og komparativ Anatomi. I det sidste Fag havde man tiltænkt ham en Lærestol, men ved Konkurrencen blev en anden foretrukken, hvilket ikke behøver at geraade den Tabende til Forkleinelse, — den anden var Cuvier. «Et lykkeligt Valg, gunstigt selv for Pinel's Ry,» siger Pariset i sin «Eloge» over ham[1]), «et Valg, hvormed man kan lykønske baade Medicinen og Zoologien.»

Pinel's Opmærksomhed var imidlertid 1783 bleven henledet paa Psykiatrien, efter hans eget Sigende[2]) derved, at en god Ven af ham blev sindssyg og i denne Tilstand en Nat flygtede fra sine Vogtere ud i Skoven, hvor han blev opædt af Ulve. Pinel blev meget rystet over denne Katastrofe, og da der omtrent samtidig (1785) oprettedes en privat Pleieanstalt for Sindssyge i Paris, indlagdes den første Patient der af ham. Netop paa denne Tid havde den engelske Filantrop Howard's[3]) Skildringer af Forholdene i Fængslerne vakt megen Opsigt og bevirket en menneskeligere Behandling af Fangerne. I nogen Grad kom jo dette ogsaa de Sindssyge tilgode, forsaavidt som i Regelen en Del af Fangerne var Sindssyge. Forøvrigt var Interessen for disse ikke stor.

I England skal Cullen have tilstræbt en mildere Behandling af dem, og i Frankrige udstedte Ludvig den XVI. i 1785 en «Ordonnance», hvori der klages over Behandlingen af de Sindssyge og peges paa Forbedringer, som bør gjøres[4]). Der er saaledes Tegn til Bedring, uden at det er let at afgjøre, i hvilken Udstrækning Pinel kjendte dem. Uvidende om dem har han dog neppe været, og i hvert Fald stemte de saa nøie overens med hans menneskekjærlige og varmhjertede Naturel, at han havde let for at slutte sig til den nye, humanere Retning. Han lod altsaa sine

---

[1]) Mémoires de l'Acad. roy. de médecine, T. I., p. 199. Paris 1828.

[2]) Traité medico-philosophique sur l'aliénation mentale. Paris 1801 og 1809. Første Udgave har kun været mig tilgjængelig i Wagner's tyske Oversættelse, Wien 1801. Citeres her: Über Manie. Se denne, p. 54.

[3]) Howard's Reise paa Kontinentet fandt Sted 1780, og hans Værk: État des prisons etc., udkom i Paris 1788, men allerede 1774 havde han indgivet en Beretning til Parlamentet om Forholdene i England, hvilken havde til Følge Vedtagelsen af to humane Love. Dette Værk, «State of the prisons in England and Wales», udkom 1777.

[4]) E. Esquirol: Des maladies mentales, T. 2. p. 439. Paris 1838.

Patienter behandle med den største Mildhed, lod dem faa saa megen Frihed som muligt, og anvendte alene Tvang overfor voldsomme eller farlige Syge[1]). Sex Aars Undersøgelser gav ham den Overbevisning, at Metoden var rigtig. I August 1792 indleverede han en Besvarelse af den af det kongelige medicinske Selskab fremsatte Prisopgave: Angiv den bedste Behandlingsmaade af Sindssygdomme, som er opstaaet før Alderdommen. Den bar det fra Celsus hentede Citat: «Gerere se pro cujusque natura necessarium», hvilket vel frit kan oversættes: Man maa individualisere.

Den eneste, der har læst den hele Afhandling, er Thouret, som snart sammen med Cousin og Cabanis blev sat til at forestaa Hospitalsforvaltningen i Paris. Manuskriptet blev nemlig under de politiske Uroligheder ødelagt, men Thouret var bleven saa betagen af Pinel's overlegne Fremstilling, at han foreslog ham udnævnt til Chef for Asylet Bicêtre.

---

[1]) Den ligesaa ufrugtbare som i Videnskaben uheldige Nationalitetsfølelse har heller ikke været til at undgaa i dette Prioritetsspørgsmaal. Jeg er under Udarbeidelsen gjort bekjendt med Referatet fra et Møde i Brit. med. psycholog. Association, ifølge hvilket England søger at hævde for sig og Tuke Prioriteten af en human og videnskabelig Sindssygebehandling. Tuke oprettede nemlig 1792 i Nærheden af York et «Retreat» for sindssyge Kvækere, hvor en saadan strax indførtes. Hvis der skal være Tale om Prioritet, kan ialfald dette ikke berøve Pinel den. Som der nemlig blev oplyst i det britiske Selskab, blev Tuke's Reform først bekjendt i Frankrige 1798 og Pinel's i England 1806. Tuke's Værk: «A description of the Retreat, an institution near York for insane persons of the Society of Friends», udkom 1813, Pinel's om Manien 1801. Heller ikke beviser det noget, om Tuke's Anstalt blev aabnet nogle Maaneder før Pinel's Ansættelse paa Bicêtre. Thi hans Lænkeløsning der var intet hasarderet Experiment, den var bygget paa de Erfaringer, han havde gjort med en human Behandling af Sindssyge i den ovenfor omtalte Privatanstalt, og som han havde bearbeidet videnskabelig i sit ligeledes her omtalte Prisskrift. Pinel har rimeligvis direkte eller indirekte været paavirket af Howard, som denne af Andre. Der er en Sammenhæng i al videnskabelig Udvikling, som Nationalitetsfølelsen ofte har havt meget ondt for at indrømme. Men et Fremskridt bliver ikke mindre, fordi man anerkjender, hvad der er gjort før. Tvertom. For ikke at være uretfærdig mod Tyskland, «où l'art de compiler avec adresse est si perfectionné,» som Pinel et Sted spydig bemærker, skal jeg ikke nægte mig Fornøielsen af at citere Følgende: Man kann ihn (P.) unter den Neueren als den Gründer einer zweckmässigen psychischen Behandlung der Irren ansehen, denn *obschon die Deutschen früher darüber geschrieben haben,* so hat er sie doch früher in Ausübung gebracht. I. B. Friedreich: Versuch einer Literärgeschichte der Pathologie und Therapie der psychischen Krankheiten. Würzburg 1830, p. 442. Udhævelserne skyldes dog mig. Se ogsaa Über Manie, p. 202.

De tre Direktører var paa det Rene med, at en Reform var nødvendig derude, og at Pinel var den eneste, som kunde gjennemføre denne.

Ja, en Reform var nok ogsaa nødvendig. Pariset skildrer Tilstanden derude saaledes[1]): «Lasten, Forbrydelse, Ulykke, Vanførhed og de modbydeligste Sygdomme var blandet sammen som Afdelingerne selv. Bygningerne var ubeboelige. Patienterne hensygnede i Smuds og Stank i sine smaa, kolde og fugtige Celler, hvis Stenmure hverken lod Lys eller Luft slippe ind. Det eneste Bohave var en Seng med Halmmadras, som man sjelden fornyede og som snart raadnede. I det Hele taget var disse Rum saa elendige, at man vilde gjøre sig Samvittighed af at sætte vilde Dyr derind. De Sindssyge, som man spærrede inde i disse Kloaker, var i sine Sygevogteres Vold, og disse Vogtere var Forbrydere, som man hentede ud af Fængslerne.

De ulykkelige Syge var belæssede med Lænker og Haandjern som Galeislaver. De var aldeles forsvarsløse overfor sine Vogteres ondskabsfulde og grusomme Spøg eller Brutalitet, som var saameget mere hensynsløs, som den jo intet kostede. Den uretfærdige Behandling gjorde Patienterne rasende, og Fortvivlelsen og Raseriet gjorde det rent af med deres før forstyrrede Forstand. Dag og Nat Skrig og Hyl, som gjorde Lænkernes Raslen dobbelt forfærdelig. Enkelte, som var mere taalmodige eller som bedre forstod at forstille sig, viste sig ufølsomme overfor de største Krænkelser. Men de skjulte kun sit Had for at tilfredsstille sin Hævn saameget sikrere. De belurede sine Bødler, og naar disse indtog en beleilig Stilling, strakte de dem rallende for sine Fødder med et Slag af sine Lænker mod deres Hoved eller Underliv.

Saadan var Tilstanden. Grusomhed paa den ene Side, Myrderi paa den anden.»

Denne Skildring er saa langt fra overdreven, at den blegner ved Siden af andre Samtidige. Pinel fortæller selv[2]), at han ved sin Ansættelse paa *Bicêtre* var Vidne til, at Vogterne, naar de skulde binde de Rasende, ofte gjorde dette ved at kaste dem til Jorden og sætte Knæet paa deres Bryst med saa megen Voldsomhed, at Brystkassen knustes og Døden ikke sjelden paafulgte. Reil's Skildring[3]) af Forholdene i Tyskland er ikke lysere. Streng fortæller[4]), at Sindssyge sattes i «die Kojen», og at disse manglede Seng og ikke kunde ildes, hvorfor de især var frygtede om Vinteren. Man anbragte undertiden Fangerne i dem 6 Uger paa Vand og Brød for Forseelser, som neppe altid var meget store.

[1]) Pariset, l. c., p. 200.
[2]) Über Manie, p. 99.
[3]) I. B. Reil: Rhapsodien über die Anwendung der psychischen Kurmethode auf Geisteszerrüttungen. Halle 1818.
[4]) Adolf Streng: Geschichte der Gefängnissverwaltung in Hamburg. Hamburg 1892, p. 85—88.

Esquirol fandt[1]) i 1818 endnu Sindssyge indespærrede nøgne i Kjælderhvælvinger, hvis eneste Aabning var Døren, og hvor der ingen Seng var, ja tidt ikke engang Halm, men desto mere Utøi og Exkrementer. Føden var muggent Brød og en Krukke Vand, — naar da Vogteren huskede at skaffe det. Da Esquirol sagde, at Hunden foran Porten havde det bedre, indbragte denne utidige Følsomhed ham blot et medlidende Smil af Vogteren. Fra vort eget Land har vi endnu i 1846 i Herman Major's Indberetning[2]) sørgelige Vidnesbyrd om, at disse Tilstande ingenlunde hører hjemme i den graa Oldtid.

En Forandring kunde altsaa nok trænges, men var Tidspunktet det rette? Aa ja. Den var jo begyndt, denne «Saharavals», som Carlyle kalder den, under hvilken alle skarpe Konturer udviskedes, og et helt Folk hvirvledes med i en vild Tilstand af Revolution og Vanvid.

Den kongelige Familie var fængslet i Temple, ventende paa sin Dødsdom, Septembermyrderierne over, Nationalkonventet havde begyndt sin Virksomhed. En saadan Tid kunde nok være gunstig for Reformer.

Men det var farligt at foreslaa dem, naar de var præget af Mildhed og Humanitet. Pinel fik erfare det. Paa hans Henvendelse om Adgang til at løse de Syges Lænker, svarede man med at beskylde ham for aristokratisk og maadeholden ɔ: reaktionær Tænkemaade. Han gav sig dog ikke. Endelig svarede den neppe tretiaarige Couthon ham: «Borger! Jeg skal besøge Dig paa Bicêtre imorgen, men ve Dig, om du bedrager os og gjemmer Folkets Fiender mellem dine Gale!» Den næste Dag kom Couthon, «den flade Slyngel», som Danton kaldte ham for Tribunalet. «General Benløs» kaldte han sig selv, fordi han var lam i begge Ben og derfor maatte bæres. Efter Lamartine's Beretning i «Histoire des Girondins» havde han frosset sig fordærvet paa et galant Eventyr. Han var en af Revolutionens værste Uhyrer, som fulgte Robespierre paa Skafottet den 9de Termidor[3]).

Af denne Mands Tilladelse afhang Pinel's Reform. C. vilde forhøre de Lænkede, En efter En, men deres vilde Spektakel af *Hyl* og *Brøl* og Lænkeraslen overbeviste ham snart om det unyttige heri. «Borger», sagde han, «er Du selv fra Forstanden, som vil slippe disse vilde Dyr løs?»

«Borger Couthon», svarede Pinel, «det er min Overbevisning, at disse Syge ikke er uhelbredelige, uden naar man berøver dem frisk Luft

[1]) Esquirol, l. c., II, p. 409.
[2]) Herman Major: Indberetning om Sindssygeforholdene i Norge i 1846. Kristiania 184(?), p. 5.
[3]) Se den interessante Skildring heraf i Dr. med. Toft's Bog: Robespierres Fald.

og al Frihed, og jeg haaber meget af en ganske anden Behandling». «Gjør som Du vil, men jeg frygter, at Du selv bliver et Offer for denne din Overbevisning!»

Samme Dag begyndte Pinel sit Arbeide, idet han den første Dag løste tolv Lænkede. Den Første var Asylets ældste Beboer, en engelsk Kaptein, som havde været lænket i 45 Aar, og som var anseet for en af de farligste, fordi han med et Slag af sit Haandjern havde knust en af Vogternes Hoved. Pinel gik alene ind til ham og spurgte ham rolig: «Hvis jeg tager dine Lænker af Dig og giver Dig Lov til at spadsere frit om i Gaarden, vil Du saa love at være rimelig og ikke gjøre nogen Fortræd?» «Det lover jeg; men Du bare driver Løier med mig. Baade Du og de andre er for bange for mig!» «Nei, jeg er ikke bange, thi jeg har 6 Mand, som sørger for, at jeg bliver lystret. Men hvis Du vil være rolig, skal Du faa denne Lærredstrøie paa i Stedet for de tunge Lænker.» Manden blot trækker paa Skuldrene, men lader dem villig gjøre med sig, hvad de vil. Lænkerne tages af ham, man gaar og lader Døren staa aaben. Flere Gange reiser han sig, men falder igjen. Han har siddet saa længe, at han har glemt at bruge Benene. Efter en Stunds Forløb kommer han vaklende ud, og da han faar se Himlen, siger han blot: «Hvor smukt! Hvor det er smukt!» Hele Dagen er han rolig, gaar om Aftenen ind i sin Celle og er i de to Aar, han endnu bliver paa Bicêtre, til megen Hjælp som Opsynsmand.

Den Næste var en sekundær Demens efter en Mani. Han havde været lænket i 36 Aar. Han havde saadanne Kontrakturer, at han ikke kunde rette ud Benene. Han døde nogle Maaneder efter uden at have forstaaet, hvad der var foregaaet. — Den 3die var en ung Mand i sine bedste Aar, der var bragt til Bicêtre 12 Aar tidligere. Han blev snart rolig, sendtes ud som helbredet, men kastede sig ind i Politiken og endte under Guillotinen. — No. 4 var en fransk Soldat, som havde været der i 10 Aar. Han var umaadelig stærk, sønderbrød flere Gange sine Lænker med Hænderne, men blev efter Løsladelsen Pinel slavisk hengiven. Han reddede senere flere Gange under Revolutionen sin Velgjørers Liv, saaledes en Gang fra «Lygtepælen». Af de øvrige, som befriedes, var tre tyske Soldater lænkede sammen. Da de løslodes, forstod hverken Andre dem, eller de Andre, — de tre havde i Aarenes Løb lavet sig et eget Sprog. De følgende Dage løstes Lænkerne paa endnu 53 Sindssyge, og i det hele taget var Resultaterne heraf meget gunstige. Stor Hjælp havde Pinel ved Gjennemførelsen af sin Reform af sin Overvogter, Pussin, hvem han flere Steder i sine Værker omtaler med stor Anerkjendelse.

Der er adskillig dramatisk Effekt i denne Skildring, som Pinel's Søn giver[1]), tildels efter Faderens Optegnelser.

[1]) Scipion Pinel: «Bicêtre en 1792. De l'abolition des chaînes». Mém. de l'Acad. roy. de Méd. T. V., p. 31. Paris 1836.

Den er ogsaa foreviget paa Fleury's store Maleri placeret i Fonden af Charcot's Auditorium paa la Salpêtrière[1]) over Estraden, hvorpaa denne holder sine Demonstrationer. Udenfor la Salpêtrière staar hans Billedstøtte med følgende Inskription

AU DOCTEUR
PHILIPPE PINEL
BIENFAISEUR DES ALIÉNÉS
1768—1826
LA SOCIETÉ MEDICO PSYCHOLOGIQUE
DE PARIS.

Pinel blev to Aar paa *Bicêtre* og ansattes derpaa ved la Salpêtrière, hvor han foruden at holde Forelæsninger i Hygiene, medicinsk Fysik og Patologi ogsaa var Overlæge for Hospitalet og som saadan ledede Kliniken. Her var det ogsaa, han skrev sit store systematiske Værk: «Nosographie philosophique».

Ved den af de Klerikale i Scene satte Reformation eller Revolution, som fandt Sted i den medicinske Verden i Paris 1822, og hvis nærmere Aarsager og Væsen er mig ubekjendt, blev han imidlertid paa en Maade afskediget som Professor, hvoraf han vistnok tog sig meget nær. Han klagede dog ikke, men spurgte blot, hvordan Undervisningen nu skulde ordnes.

Han døde af Apoplexi 25de Oktober 1826, 81 Aar gl. Han var liden og mager, meget ubetydelig baade at høre og se. Han var ingen Taler.

---

[1]) Der skal i den senere Tid være reist Tvivl om Rigtigheden af ovenstaaende Skildring, ja, en anseet fransk Psykiatriker skal have udtalt, at der ikke er et sandt Ord i hele Historien. Dertil er kun at bemærke, at saaledes som Beretningen her er given, findes den offentliggjort af Pinel's Søn i «Mémoires de l'Académie royale de Médecine», T. V., p. 31. Paris 1836. Den indledes her med følgende Ord: Udhævelserne er af mig: «J'ai pensé que l'académie pourrait entendre avec intérêt quelques détails *que j'ai trouvés dans les notes de mon père,* et qui sont relatifs à l'abolition des chaînes chez les aliénés de Bicêtre en 1792. *C'est sur ces notes mêmes, que j'ai rédigé le fragment, dont je vais donner lecture,* et qui fait partie d'une notice historique qui se trouvera en tête de l'édition complète que je prépare de ses oeuvres». Denne Udgave udkom, mig bekjendt, aldrig, saa nogen udførligere Beskrivelse neppe findes. Men i hvert Fald vilde det være en psykologisk Gaade, at Philippe Pinel skulde efterlade sig en opdigtet Beretning om denne Begivenhed. Og, at under de dengang herskende Uroligheder skulde være fremkommen en Beretning om Pinel's længe ganske upaaagtede Skridt, en Beretning, der skulde staa til Troende, hvor Pinel's egne Ord ikke gjør det, ogsaa det synes mig lidet sandsynligt.

PHILIPPE PINEL

né le 20 avril 1745.

Forlegen og faamælt kunde den lærde Videnskabsmand formelig ængstes for Klinikerne. Engang konkurrerede han paany om en Plads i Fakultetet, efter at have forsøgt tre Gange før. Hans Konkurrent var en forhenværende Kavalerist, for hvem Pinel i Montpellier havde skrevet en latinsk Dissertation om *Ridekunsten*, hvilken havde skaffet Vedkommende Doktorhatten. Kavaleristen var en sværbygget Skikkelse, hvis voldsomme Stemme og selvsikre Ordbulder med Lethed slyngede den lille Pinel tilbage i hans Intethed, fortæller *Pariset*. Kavaleristen seirede i Konkurrencen, men Efterverdenen har givet Pinel Erstatning.

Pinel kunde dog være ganske rap til at svare, hvor han vilde. Da en Dag en ung «Berømthed» for at gjøre sig lystig over ham sagde: «Jeg forbereder en ny Udgave af min «Ateisternes Ordbog», og jeg har en speciel Artikel, som er bestemt for Dem,» svarede han rolig: «Og jeg forbereder en ny Udgave af min Bog om Vanviddet. De kan bestemt regne paa at blive omtalt, hvor De hører hjemme, og det meget nøie». Esquirol har opbevaret mange Smaatræk, som vidner om hans Sjælsadel og Renhed. Han var forgudet af sine Patienter, og hans Begravelse fandt Sted under storartet Tilslutning. Det Portræt, som ledsager nærværende Studie, er taget efter Titelgravuren til 6te Udgave af hans Nosographie.

Pinel's Hovedværker er hans Afhandling om Manien og hans Nosographie[1]. Den første har størst blivende Interesse, men den sidste stod vistnok baade for ham selv og hans Samtid som Hovedværket. For den, der har Taalmodighed til at gjennemlæse det bindstærke Værk — i sidste Udgave udgjør dets 3 Bind ikke langt fra 2000 Sider —, vil det ikke være vanskeligt at forstaa, at det ved sin Fremkomst vakte saamegen Opmærksomhed, som blandt andet de mange Udgaver og Oversættelser vidner om.

Paa hver eneste Side røber Forfatteren en med grundig Lærdom forenet Originalitet, som endnu gjør Læsningen af hans Arbeider i høi Grad tiltrækkende. Fortrolig med de exakte Videnskaber røber han stadig en Stræben efter at indføre i Patologien Undersøgelsesmetoder, der kan staa for den strængeste Kritik. Han betoner atter og atter, at Udgangspunktet for den medicinske Forskning maa være en fordomsfri og forudsætningsløs omhyggelig Iagttagelse af Naturen. Hans Nosographie er derfor først og fremst en Symptomatologi, som faar et eiendommeligt Præg ved Delingen af Sygdommene i sammensatte og simple. Lungetæring er en

[1]) Ph. Pinel: Nosographie philosophique ou la méthode de l'analyse appliquée à la médecine. Paris 1798. 2den Udg. 1804, 3die 1807, 4de 1810, 5te 1813, 6te og sidste 1818. Det er den sidste, som har staaet til min Raadighed.

sammensat Sygdom, Lungekatarrh, Hæmoptyse osv. en simpel. Det er Matematikeren i ham, som leder ham til at opløse et Sygdomsbillede i dets enkelte Faktorer, idet han stadig søger at lægge den patologiske Anatomi til Grund for Opstillingen af de forskjellige Klasser. Hæmoptysen opføres saaledes under Hæmorrhagierne, sammen med Epistaxis, Hæmatemese, Menorrhagi etc., Lungekatarrhen under Phlegmasierne, sammen med Angina, Blennorrhagi etc. Hvor let det end er nu at paavise det kunstige i en saadan Klassificeren, maa man ikke glemme, at denne Maade at se Sagen paa ganske vist har havt en overordentlig stor Betydning for en Tid, da den patologiske Anatomi endnu havde sin saa glimrende Udvikling foran sig. Han indrømmer selv, at der endnu er meget at undersøge, før man kan se klart. Men han ivrer mod at lade sig henrive til «fascinée» af sin Fantasi, at opstille subtile Teorier, og omtaler «la manie éternelle des hypotheses» paa en Maade, som minder om Hebra's: «Es ist eine üble Gewohnheit, alles erklären zu wollen» [1].

For Sindssygdommenes Vedkommende beror ikke Pinel's Betydning alene derpaa, at han indførte en Reform i deres Behandling. Ogsaa her har han søgt at opstille et System, bygget paa direkte Studium af Naturen. Der staar i flere Lærebøger, at dette System var meget paavirket af Locke's og Condillac's Filosofi. Jeg maa tilstaa, at denne Paavirkning forekommer mig ikke at være mere fremtrædende hos Pinel, end den vel paa en vis Maade kan siges at være det hos alle Psykologer, der er optraadt efter dem, — spiritualistiske Mystikere som Heinroth selvfølgelig undtagne. Heller ikke paa Psykiatriens Omraade ligger Hovedinteressen i selve Systemets Inddeling, om end heller ikke her det omhyggelige Naturstudium undlader at give god Frugt. Men ved at stille de Sindssyge under saa gunstige Vilkaar, som gjørligt, muliggjorde og grundlagde han det kliniske Studium af Psykoserne. Han blev ikke træt af at iagttage og optegne, han gjorde Sektioner, og naar han ved dem som oftest blev nødt til at skrive: «Ved Hjernen Intet makroskopisk at bemærke», saa er der

---

[1]) Da de medicinsk-historiske Studier ikke kan regne paa nogen synderlig stor almindelig Interesse, tør jeg ikke indlade mig paa nogen vidtløftigere Omtale af Pinel's System, hvor interessant dette end i og for sig er. Det kunde saameget mere fortjene det, som det enten slet ikke eller kun kortelig omtales i historiske Arbeider, i alle Fald i dem, jeg har seet. Til Forstaaelsen af den Tid, i hvilken P. optraadte, se: Dr. Prof. Petersen: «Den medicinske Lægekunsts historiske Udvikling», Kjøbenhavn 1876, og «Hovedmomenter i den medicinske Kliniks ældre Historie», ib. 1889. H. W. Meyer: «Den medicinske Skole i Montpellier», Bibl. f. Læger, Jan. 1854, R. IV, B. 4. Joh. Herm. Baas: «Grundriss der Geschichte der Medicin», Stuttgart 1876. Anton Nyström: «Almänn Kulturhistoria», Stockholm 1886—92.

mange Psykiatrikere, som den Dag idag nøier sig med det Resultat. Ja, han har endog foretaget kraniometriske Undersøgelser, der, skjønt lidet paaagtede, staar som uvisnelige Vidnesbyrd om hans Aands Rigdom og Finhed.

Med Pinel begynder den Udvikling, der gjennem Esquirol og Griesinger fører til Meynert og Lombroso og som endnu ikke paa langt nær er afsluttet. Hvad der er vundet siden Pinel's Optræden, er saa storartet, at hans beskedne Begyndelse tidt oversees. Men ikke Alle har havt hans nøgterne Frygt for dristige Slutninger og geniale Hypoteser, som altfor ofte kun har en stakket Tilværelse. Derfor vilde der for Mange ligge en tvetydig Dom i det Goethes Ord, som, anvendt paa Pinel, ingen Braad har:

«Was glänzt, ist für den Augenblick geboren,
Das Echte bleibt der Nachwelt unverloren».